

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	13
ÚVOD	16
1. Význam aplikácie psychologických poznatkov v práve	19
1.1 Aplikáčné možnosti psychológie v práve	19
1.2 Normatívna regulácia správania ako predmet záujmu psychológie práva	24
Zhrnutie	28
2. Rodové štúdie v kontexte psychológie práva a nepravdivé trestné oznámenia	29
2.1 Rodové rozdiely ako faktor pri posudzovaní trestnej zodpovednosti	29
2.2 Právno-psychologické aspekty nepravdivých trestných oznámení	35
Zhrnutie	52
3. Vybrané problémy investigatívnej psychológie	54
3.1 Vymedzenie predmetu investigatívnej psychológie	54
3.2 Kriminálne profilovanie v praxi investigatívnej psychológie	56
3.3 Individuálny psychologický (behaviorálny) podpis páchatela	62
3.4 Psychologická pitva a jej význam v praxi vyšetrovania	63
3.5 Využitie geografického profilovania v praxi vyšetrovania	66
3.6 Proces psychologického profilovania osobnosti páchatela	69
Zhrnutie	71
4. Psychologické aspekty komunikačného procesu v kontexte vyšetrovania	72
4.1 Význam komunikačných zručností v práci vyšetrovateľa	72
4.2 Obsahová stránka komunikácie vyšetrovateľa so svedkom	75
4.3 Funkcie komunikácie v kontexte výsluchovej interakcie	77
4.4 Sociálna percepcia a proces komunikácie	79
4.5 Self koncept a jeho význam v procese komunikácie	82

4.6 Sociálno-psychologické aspekty aktívneho počúvania a jeho význam v práci vyšetrovateľa	83
Zhrnutie	88
5. Organizačno-technické a kognitívne aspekty vyšetrovania	90
5.1 Vyšetrovanie ako proces poznávania skutkových okolností	90
5.2 Význam informácií v procese vyšetrovania	93
5.3 Priebeh vyšetrovania ako náročný kognitívny proces	94
Zhrnutie	100
6. Psychologické aspekty operatívno-pátracej činnosti	102
6.1 Význam psychologických poznatkov v práci kriminalistu	102
6.2 Psychologické aspekty sledovania	104
6.3 Psychologické aspekty výberu osôb vhodných na výkon sledovania	104
6.4 Psychologicko-taktické aspekty získavania informátora	109
Zhrnutie	113
7. Psychologicko-taktické aspekty vedenia výsluchu s podozrivými a obvinenými osobami	114
7.1 Psychológia výsluchu v kontexte policajného vyšetrovania	114
7.2 Charakteristika jednotlivých zaistovacích prostriedkov na zabezpečenie podozrivého, obvineného a svedka v trestnom konaní	117
7.3 Charakteristika jednotlivých štýlov vedenia výsluchu podozrivých a obvinených osôb	122
7.3.1 Direktívny štýl vedenia výsluchu	122
7.3.2 Nedirektívny štýl vedenia výsluchu	123
7.3.3 Prívetivý štýl vedenia výsluchu	123
7.3.4 Emocionálny štýl vedenia výsluchu	124
7.3.5 Logický štýl vedenia výsluchu	125
7.3.6 Agresívny štýl vedenia výsluchu	125
7.3.7 Štýl vedenia výsluchu taktikou dobrého a zlého policajta ...	126
7.3.8 Odmeraný štýl vedenia výsluchu	127
7.3.9 Racionalizujúci štýl vedenia výsluchu	127
7.3.10 Psychologizujúci – terapeutizujúci štýl vedenia výsluchu ...	128

7.4	Možnosti využitia prístupu zameraného na človeka pri vedení výsluchu podozrivého a obvineného	130
7.4.1	Vyšetrovaný subjekt a umožnenie jeho vyjadrenia zážitku seba v priebehu výsluchu	131
7.4.2	Vyšetrovaný subjekt a proces vyjadrovania ideálneho ja v priebehu výsluchu	132
7.4.3	Prežívanie úzkosti vyšetrovaného subjektu a jej zvládanie v priebehu výsluchu	132
7.4.4	Kongruencia a inkongruencia v prežívaní vyšetrovaného subjektu v priebehu výsluchu	132
7.5	Psychologické aspekty na priznanie zameraných spúšťacích tém a význam ich využitia pri výsluchu podozrivého a obvineného	133
7.5.1	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 1 – (Sebavedomie z papiera)	134
7.5.2	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 2 – (Pravda raz vypláva na povrch)	134
7.5.3	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 3 – (Klamstvo plodí ďalšie klamstvo)	135
7.5.4	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 4 – (Prekrúcanie už nemá zmysel)	135
7.5.5	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 5 – (Vyklučkovať z toho už nie je možné)	136
7.5.6	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 6 – (Hádzať špinu na iných sa nevypláca)	136
7.5.7	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 7 – (Záplava emócií je silná)	137
7.5.8	Na priznanie zameraná spúšťacia téma č. 8 – (V temnom tieni výčitiek)	137
7.6	Psychologické aspekty procesu získavania priznania od podozrivého	138
	Zhrnutie	145
8.	Psychológia bezpečnosti a jej význam pri výkone policajných činností	146
8.1	Psychologické vymedzenie pojmu bezpečnosť	146

8.2	Posudzovanie miery nebezpečenstva	148
8.2.1	Psychologické posudzovanie rizikových faktorov	149
8.3	Psychologické aspekty bezpečnosti pri výkone policajných činností	151
8.3.1	Psychologické aspekty bezpečnosti vedenia výsluchu	152
8.3.2	Psychologické aspekty bezpečnosti pri zastavovaní a kontrole vozidiel s podozrivými osobami	153
	Zhrnutie	157
9.	Psychologické špecifiká realizácie výsluchu maloletých osôb	158
9.1	Psychologicko-právna charakteristika maloletého a mladistvého svedka	158
9.1.1	Veková úroveň maloletého ako faktor dĺžky výsluchu	166
9.1.2	Priestorová organizácia výsluchovej miestnosti pri výsluchu maloletých	167
	Zhrnutie	172
10.	Psychologické posudzovanie vierohodnosti v praxi vyšetrovania	173
10.1	Úvod do problematiky psychologického posudzovania vierohodnosti	173
10.2	Primitívne metódy psychologického posudzovania vierohodnosti	177
10.3	Prvé objektívne metódy posudzovania vierohodnosti	181
10.4	Metódy posudzovania vierohodnosti v období 19. storočia	182
10.4.1	Slovné asociácie ako metóda posudzovania vierohodnosti a klamstva	183
	Zhrnutie	186
11.	Psychologické aspekty vierohodnosti a klamstva	187
11.1	Význam psychologického posudzovania vierohodnosti svedka a vymedzenie niektorých súvisiacich pojmov	187
11.2	Základné pojmy psychologického posudzovania vierohodnosti ...	190
11.3	Ako dobre poznáme, keď nás niekto klame	202
	Zhrnutie	205
12.	Emocionálny a kognitívny kontext vierohodnosti a klamstva	207
12.1	Charakteristika niektorých procesov pri produkcii klamstva	207
12.2	Manipulácia a klamstvo	211

12.3 Spôsoby odhaľovania klamstva	217
Zhrnutie	219
13. VYBRANÉ PSYCHICKÉ PROCESY A ICH VÝZNAM	
V PROCESE POSUDZOVANIA VIEROHODNOSTI	220
13.1 Zmyslové orgány a ich význam v posudzovaní vierohodnosti	220
13.2 Pamäťový proces a jeho význam v posudzovaní vierohodnosti	221
13.3 Chyby sociálnej percepcie posudzovateľa v procese posudzovania vierohodnosti	225
13.4 Sociálna interakcia posudzovateľ – posudzovaný a niektoré kognitívno-psychologické súvislosti	229
Zhrnutie	231
14. Indikátory vierohodnosti	233
14.1 Charakteristika vybraných indikátorov vierohodnosti	233
14.1.1 Protirečivosť a inkonzistencia výpovede	234
14.1.2 Reakcia na neočakávanú otázku	236
14.1.3 Podstatné zmeny v správaní (štrukturálny zlom)	238
14.1.4 Prítomnosť prejavov neúprimných emócií	239
14.1.5 Prejavy neistoty	240
14.1.6 Uvádzanie nadbytočných detailov	241
14.1.7 Logickosť a konzistentnosť svedeckej výpovede	242
14.1.8 Vysoký počet detailov vo svedeckej výpovedi	243
Zhrnutie	246
15. Výskumy v oblasti posudzovania vierohodnosti	
a identifikácie klamstva	247
15.1 Psychofyziologické výskumy a metódy posudzovania vierohodnosti a prejavov klamstva	247
15.2 Posudzovanie vierohodnosti a klamstva z verbálnych a neverbálnych prejavov	254
15.2.1 Reality Monitoring ako metóda posudzovania vierohodnosti a klamstva	255
15.2.2 Metóda Statement Validity Assessment – Criteria-based content analysis	265
15.3 Posudzovanie vierohodnosti ako odborná psychologická činnosť	280

15.4 Chyby posudzovateľa v procese posudzovania vierohodnosti	283
Zhrnutie	286
16. Využitie kognitívneho interview v praxi vyšetrovania a psychológia svedka	287
16.1 Potreba psychologického skúmania svedeckej výpovede	287
16.2 Psychologické determinanty presnosti svedeckej výpovede	291
16.3 Kognitívne interview ako efektívny nástroj vedenia výsluchu	296
Zhrnutie	319
17. Prekonávanie kognitívnych limitov a emocionálnych blokov vo výpovedi svedka	321
17.1 Psychologické stratégie práce s úzkostným svedkom	321
17.1.1 Aktivácia vedome blokovaných spomienok svedka	325
17.2 Relatívne a absolútne úsudky v procese vytvárania svedeckej výpovede	328
17.3 Neverbálna komunikácia a jej význam pri vytváraní svedeckej výpovede	330
17.4 Facilitácia detailnej svedeckej výpovede	331
17.5 Psychologické stratégie práce s intoxikovaným svedkom	334
17.6 Výsluch svedka – cudzinca neovládajúceho slovenský jazyk	336
17.7 Kognitívne interview a psychologické aspekty výsluchu maloletých svedkov	337
Zhrnutie	342
18. Psychologické aspekty miesta realizácie výsluchu	343
18.1 Miesto ako determinant kvality svedeckej výpovede	343
18.2 Význam systematickej prípravy vyšetrovateľa na výsluch	348
18.3 Špecifiká výsluchovej miestnosti pri výsluchu obvinenej osoby	350
18.4 Kedy je vhodné začať s výsluchom svedka	351
Zhrnutie	353
19. Psychologicko-taktické aspekty kladenia otázok v rámci výsluchu	354
19.1 Význam správneho kladenia otázok v rámci výsluchu	354
19.2 Policajný žargón a používanie technických a odborných termínov pri kladení otázok v rámci výsluchu	365
Zhrnutie	368

20. Kognitívne procesy a ich význam pri vytváraní svedeckej výpovede	369
20.1 Úroveň spracovávania informácií a jej význam pre vytváranie svedeckej výpovede	369
20.2 Konceptuálna a obrazová mentálna reprezentácia ako forma pamäťového kódu v procese vytvárania svedeckej výpovede	374
Zhrnutie	379
21. Kognitívne interview a psychologické stratégie oživovania pamäte svedka	380
21.1 Stratégie oživovania pôvodného kontextu vnímanej udalosti	380
21.2 Stratégie oživovania špecifických informácií v pamäti svedka	381
21.3 Stratégia kladenia otázok ako determinant aktivácie relevantných mentálnych reprezentácií	384
21.3.1 Princíp momentu a detailu a ich význam pri oživovaní mentálnych reprezentácií	387
Zhrnutie	390
22. Štruktúra kognitívneho interview	391
22.1 Jednotlivé fázy realizácie kognitívneho interview	391
22.1.1 Fáza I. – Úvodná časť kognitívneho interview	392
22.1.2 Fáza II. – Súvislý monológ svedka	394
22.1.3 Fáza III. - Aktivácia a identifikácia mentálnych reprezentácií svedka	398
22.1.4 Fáza IV. – Analýza a hodnotenie relevancie získaných informácií	401
22.1.5 Fáza V. – Ukončenie kognitívneho interview	402
Zhrnutie	403
23. Právno-psychologické aspekty nedovolených techník vyšetrovania	404
23.1 Nedovolené vyšetrovacie techniky a ich využívanie v historickom kontexte	404
23.2 Využitie nedovolených vyšetrovacích techník v praxi vojenského vyšetrovania	412
23.3 Charakteristika niektorých nedovolených vyšetrovacích techník v praxi policajného vyšetrovania	414

23.4	Psychologické a etické aspekty využitia nedovolených techník vedenia výsluchu v praxi vyšetrovania	415
23.5	Psychologicko-taktické aspekty realizácie nedovoleného nátlakového výsluchu	418
23.5.1	Nátlakový výsluch a jeho psychologický vplyv na vyšetrovaný subjekt	420
23.6	Niektoré právne aspekty nedovolených vyšetrovacích techník v kontexte vyšetrovania podozrivých a obvinených z terorizmu	424
	Zhrnutie	427
24.	Psychológia propagandy a extrémizmu	429
24.1	Úvod do problematiky šírenia propagandy a vykonávania subverzívnych a dezinformačných aktivít z pohľadu psychológie propagandy	429
24.2	Psychológia propagandy v kontexte vedenia informačnej vojny	437
24.3	Psychologicko-taktické metódy vedenia informačnej vojny	451
24.3.1	Niektoré psychologické efekty využívané pri vedení informačnej vojny a šírení škodlivej propagandy	452
24.4	Niektoré technologické špecifiká a psychologické zákonitosti pri vedení informačnej vojny a pri šírení škodlivej propagandy	455
24.5	Psychologické aspekty identifikácie hybridného trollingu na sociálnych sieťach	458
24.6	Kritériá na identifikáciu hybridných trollov na sociálnych sieťach a weboch	465
24.7	Náčrt ďalšieho smerovania výskumu psychologicko-právnych aspektov šírenia propagandy v kontexte vedenia dezinformačných kampaní	467
24.8	Náčrt jednotlivých tematických okruhov súvisiacich s ďalším výskumom propagandy a informačnej vojny	467
24.9	Niektoré psychologicko-taktické a právne aspekty vyšetrovania trestných činov extrémizmu	469
24.9.1	Psychologická charakteristika osôb šíriacich škodlivú propagandu a extrémizmus	471
24.9.2	Potreba vytvorenia špeciálnych policajných metodík na vyšetrovanie trestných činov extrémizmu	474
	Zhrnutie	482

25. Koncept informačnej vojny v kontexte medzinárodného práva informačnej bezpečnosti	483
Zhrnutie	491
ZÁVER	493
POUŽITÁ LITERATÚRA	495
ZOZNAM SÚVISIACICH ZÁKONOV	528
ZOZNAM SÚVISIACICH NARIADENÍ A VYHLÁŠOK	530
ZOZNAM SÚVISIACICH DOHOVOROV	531
ZOZNAM OSTATNÝCH SÚVISIACICH DOKUMENTOV	532
PRÍLOHY	533
Príloha č. 1 Overovanie zázemia osoby	533
Príloha č. 2 Položky pre behaviorálnu analýzu svedka v priebehu výsluchu	541
Príloha č. 3 Osobná anamnéza obvineného	544
Príloha č. 4 Identifikácia kritických viet z transkriptu výpovede svedka – poškodeného	548
Príloha č. 5 Ukážka obsahovej analýzy transkriptu výpovede svedka dopravnej nehody	551
Príloha č. 6 Odborné vyjadrenie kriminálneho psychológa	554
Príloha č. 7 Príklady používanej extrémistickej (neonacistickej) runovej a inej prevzatej symboliky	562
Príloha č. 8 Vzor opatrenia o pribratí psychológa	568
Príloha č. 9 Ukážka psychologického hodnotenia interview s obvineným	570
Príloha č. 10 Ukážka využitia metódy ipde pri hodnotení osobnosti obvineného	575
Príloha č. 11 Ukážka hodnotenia a interpretácie výsledkov testu ruky a celkového hodnotenia osobnosti odsúdeného	581
Príloha č. 12 Ukážka hodnotenia a interpretácie výsledkov kresby ľudskej postavy a kresby stromu u obvineného	586
Príloha č. 13 Ukážka osobnej anamnézy obvineného	591
Príloha č. 14 Ukážka použitia metódy caq pri hodnotení osobnosti obvineného	594
Príloha č. 15 Ukážka záverov z odborného vyjadrenia	601